

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษา  
หมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอดิถี จังหวัดนครราชสีมา



นางสาวอรรฉรณ วันทมาตย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำสารนิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

## บทคัดย่อ

อรรถวรรณ วันทมาตย์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง :กรณีศึกษา

บ้านหัน ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ สอาด สุลักษณ์

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ คือเงินกองทุนสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง สร้างศักยภาพในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการบริหารจัดการการเงินกองทุน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น วิธีดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ทำการเก็บรวบรวมได้ด้วยตนเอง และจากข้อมูลที่มีผู้ทำการเก็บรวบรวมสรุปผลไว้แล้ว ในที่นี้ตัวอย่างศึกษา คือหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงประมาณ จะทำการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกระบวนการจัดการเนกองทุน มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สาขาวิชาเทคโนโลยีสุรนารีการจัดการ

ปีการศึกษา 4544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... อ.อรรณณ วันทมาตย์ .....


ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมที่ปรึกษา.....

## หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร  
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการ  
ประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษา



( อาจารย์สอาด สุตักษณ์ )

กรรมการสอบ



( อาจารย์สามารถ นุญอาจ )

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ  
และการประเมินโครงการ

  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๑๔ ต.ค. ๒๕๔๕

วันที่ \_\_\_\_\_ เดือน \_\_\_\_\_ พ.ศ. \_\_\_\_\_

## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัยอาทิเช่น

อาจารย์สอาด สุกฤษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สามารถ บุญอาจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ อาจารย์สุวิมล มะสันเทียะ อาจารย์นิเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไข่มุกด์, รองศาสตราจารย์ ดร. ไทโย ทิพย์สุวรรณกุล สุริยา สมุทรคุปต์, ดร. พัฒนา กิติอาษา, ดร. วิศิษฎ์พร วัฒนาวาทิน, และคณะกรรมการประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านการวิชาการ

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุน ที่ให้ข้อมูลอำนวยความสะดวกต่างๆ และขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในทุกๆด้าน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

อรวรรณ วันทมาตย์  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอนุมติ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
<b>บทที่ 1. บทนำ</b>	<b>1</b>
1.1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	4
<b>บทที่ 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง</b>	<b>6</b>
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	7
2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
2.7 หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model )	12
2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ	13

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 3. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ</b>	14
3.1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	14
3.2 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	18
3.3 ตัวชี้วัดบริบท และตัวแปรที่ศึกษา	34
3.4 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	36
<b>บทที่ 4. ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ</b>	38
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	38
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	48
4.3 ผลการทดลองวิธีการแบบใหม่ (ถ้ามี)	
4.4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	52
4.5 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	52
4.6 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	53
<b>บทที่ 5. สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ</b>	60
5.1 สรุปอภิปรายผล	60
5.2 ข้อเสนอแนะ	63
<b>บรรณานุกรม</b>	65
<b>ภาคผนวก</b>	66
<b>ภาคผนวก ก.</b>	67
<b>แผนที่หมู่บ้านและแผนที่ตำบล</b>	
<b>ภาคผนวก ข.</b>	68
<b>ระเบียบข้อบังคับ</b>	
<b>ภาคผนวก ค.</b>	77
<b>แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกละเลยกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง(กทบข.1)</b>	
<b>ภาคผนวก ง.</b>	90
<b>แบบตัวอย่างและเก็บข้อมูล บร.1-บร.12</b>	

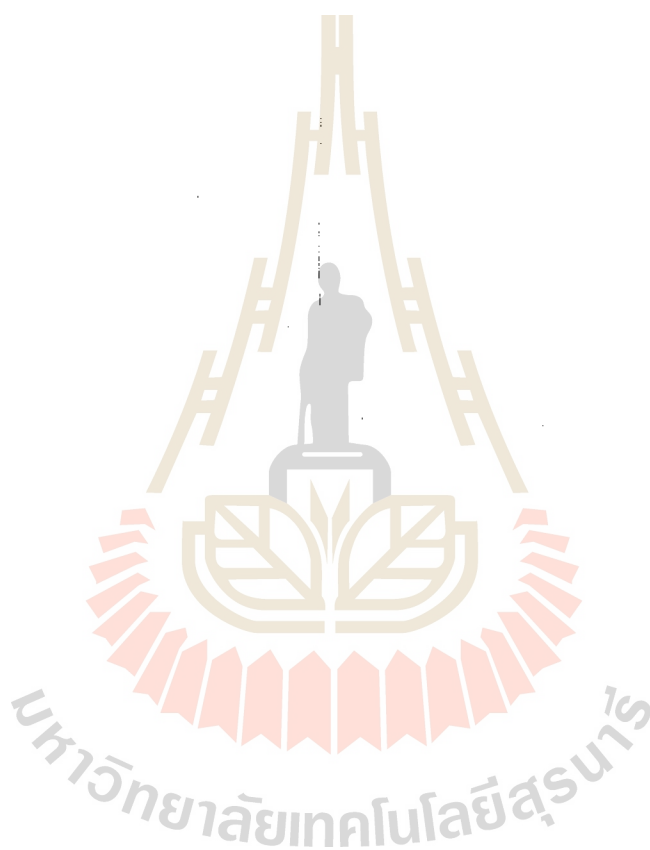
## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 3. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ</b>	14
3.1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	14
3.2 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	18
3.3 ตัวชี้วัดบริบท และตัวแปรที่ศึกษา	34
3.4 ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	36
<b>บทที่ 4. ผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ</b>	38
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	38
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	48
4.3 ผลการทดลองวิธีการแบบใหม่ (ถ้ามี)	
4.4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้	52
4.5 ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	52
4.6 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	53
<b>บทที่ 5. สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ</b>	60
5.1 สรุปอภิปรายผล	60
5.2 ข้อเสนอแนะ	63
<b>บรรณานุกรม</b>	65
<b>ภาคผนวก</b>	66
<b>ภาคผนวก ก.</b>	67
<b>แผนที่หมู่บ้านและแผนที่ตำบล</b>	
<b>ภาคผนวก ข.</b>	68
<b>ระเบียบข้อบังคับ</b>	
<b>ภาคผนวก ค.</b>	77
<b>แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง(กทบข.1)</b>	
<b>ภาคผนวก ง.</b>	90
<b>แบบตัวอย่างและเก็บข้อมูล บร.1-บร.12</b>	

## สารบัญตารางภาพ

หน้า

ตารางที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม 13





## สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน	18
ตารางที่ 4.2 สัดส่วนการส่งเสริมสินค้าอุตสาหกรรมออก	40
ตารางที่ 4.3 การขาดดุลการค้าของไทย	40
ตารางที่ 4.4 แสดงหนี้สินคงค้างต่างประเทศปีงบประมาณ 2539 – 2543	42
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร	43
ตารางที่ 4.7 การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน	44
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนครูในโรงเรียนที่จบการศึกษา	45
ตารางที่ 4.16 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน	53
ตารางที่ 4.18 รายชื่อสมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้าน	55



# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้ประสบภาวะทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน พร้อมทั้งให้ประชาชนมีโอกาสใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพในการก้าวไปสู่เศรษฐกิจแบบใหม่ ประกอบกับการขยายฐานทางด้านเกษตรกรรมที่เป็นพื้นฐานของคนไทย โดยมีการบริหารจัดการระดับต่างขึ้นสู่ระดับบน และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย พื้นฐานเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวภายหลังเป็นประธานในพิธีโอนเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งที่ 6 จำนวน 4,251 กองทุน เป็นเงิน 4,251 ล้านบาท ว่าเงินที่รัฐบาลโอนเข้ากองทุนฯ ในครั้งนี้เมื่อรวมเข้ากับเงินที่โอนไปก่อนหน้านี้ 5 ครั้ง รวม 66,190 ล้านบาท รวมเป็นเงินจำนวน 66,190 ล้านบาท จะทำให้ยอดโอนเข้ากองทุนหมู่บ้านฯ มียอดรวมกันทั้งสิ้นถึง 70,441 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 94 % ของจำนวนเป้าหมายทั้งหมด 74,881 หมู่บ้าน

สำหรับหมู่บ้านที่คงเหลือยังไม่ได้โอนมีจำนวน 4,440 หมู่บ้าน แบ่งเป็น 2,338 หมู่บ้าน และ 2,102 ชุมชนเมือง ในจำนวนนี้เป็นชาวเขาประมาณ 140 หมู่บ้านที่ต้องเดินเท้า โดยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดน่าน ซึ่งรัฐบาลจะทยอยเงินตามความพร้อมต่อไป ทั้งนี้การเบิกจ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จนถึงขณะนี้มียอดรวมแล้ว 48,607 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์ปล่อยสินเชื่อเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า 70 % ใช้ในภาคการเกษตร ค่าขาย 15.3% กิจกรรมกลุ่ม 4.5 % อุตุสาหกรรมครัวเรือน 4 % บริการ 3.7 % และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน 1.6 % ( ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 14 กุมภาพันธ์ 2545 )

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะทราบโครงการกองทุนหมู่บ้านหัน บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลมากยิ่งขึ้นเพียงใดจากการศึกษาครั้งนี้ จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อการศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มความสามารถ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับ ศักยภาพของชุมชนและเงินกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อการศึกษาถึงกระบวนการ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน

## 1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ต้องใช้ต้นแบบทางความคิดเข้าระบบเรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” โดยมีตัวอักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

1.3.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์(Tyler) กล่าวถึงการประเมินว่า คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่จะสังเกตได้กับจุดหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1.3.2 แนวคิดและรูปแบบของสคริฟเวน(Scriven) สคริฟเวนกล่าวถึงการประเมินว่า คือ การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลเพื่อตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน โดยผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.3.3 แนวคิดการประเมินของครอนบาค(Cronbach) การประเมินของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา และผังเสนอรูป

แบบที่ใช้ในการเรียนการสอน ไม่ควรประเมินเฉพาะจุดหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาการประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากโครงการ

1.3.4 แนวคิดการประเมินของ เคอร์คแพตทริ(Kivkpativick) ได้นำเสนอแนวความคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรมจะมีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบว่าผลการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด

#### 1.4 วิธีการดำเนินการ

ในการศึกษาพื้นที่ของหมู่บ้านห้วยน้ำ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครและเป็นคนในพื้นที่ ด้วยจึงมีความคุ้นเคยและทราบข้อมูลของหมู่บ้านพร้อมทั้งยังอยู่ในความดูแลรับผิดชอบในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเฉพาะพื้นที่ คือ หมู่บ้านห้วยน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบล บ้านห้วยน้ำ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลที่มีอยู่ก่อนแล้วจะได้ทำการสำรวจจริงทั้งข้อมูลที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้จากประสบการณ์หรือบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อหรือพื้นที่ที่จะทำการสำรวจและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มใช้น้ำ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ส่วนข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้จาก กชช 2 ค. จปฐ. สถานีอนามัย สถานที่ อบต. ประจำหมู่บ้าน. ที่ทำการหมู่บ้าน. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านประจำบ้านห้วยน้ำ เป็นต้น พร้อมทั้งมีการนำเสนอผลงานการวิจัยต่าง ๆ และบทความตามหนังสือพิมพ์ ในเรื่องเกี่ยวกับกองทุนเงิน

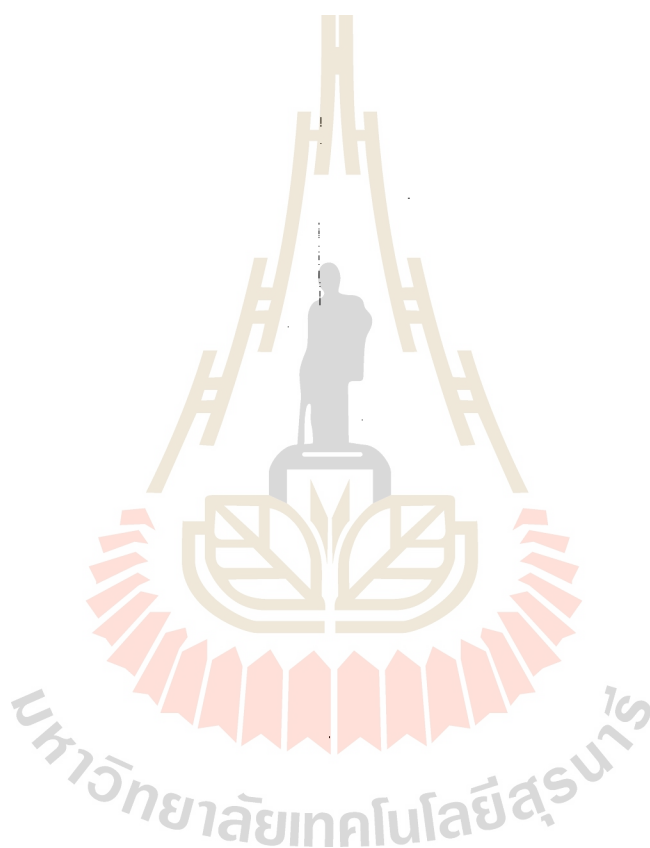
-3) การจัดระบบหมวดหมู่โดยใช้โครงเรื่องที่กำหนดตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพทั่วไป ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ และสังคมเศรษฐกิจ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนเงินล้าน เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดตั้ง ระเบียบของกองทุนตลอดจนการบริหารการจัดการส่วนอื่น ๆ ด้วย

#### 1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) สักยภาพของชุมชนและเงินกองทุนหมู่บ้านห้วยน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านห้วยน้ำ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 มีการพัฒนาอาชีพของสมาชิกในชุมชน ทำให้มีรายได้ที่ยั่งยืนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

2) ทำให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 3) ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง
- 4) ทราบถึงข้อมูลในลักษณะภาพรวมของหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐบาลนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนแก้ไข เพื่อพัฒนาประเทศชาติ



## บทที่ 2

### เอกสารที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

##### 2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติซึ่งมี พัน ค่ำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในการจัดตั้งครั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมืองและใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการเรียนรู้ การสร้างงาน การพัฒนาความคิดริเริ่ม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองแบบยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลตั้งไว้

##### 2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้น ความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
- 3) ความพร้อมของการบริหาร จัดการที่สอดคล้องและเกื้อหนุนระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

##### 2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพการสร้างงาน การสร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพ และเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของและประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

#### 2.1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

## 2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้คณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองคนที่สอง รัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวง

แรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงานและอกระเบียบบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบ
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติตามปกติ โดยจะไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ



- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหาร
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับกองทุน หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลปฏิบัติงานประจำปีข้อสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

### 2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 มีดังนี้

- 1) จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- 2) การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามในที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17. ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) ต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับการสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

#### 2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ ความมั่นใจการบริหารกองทุนคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) ปฏิบัติตนตามสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน

#### 2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านหัน มีดังต่อไปนี้

##### 2.5.1 ที่ตั้งของกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหัน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ต. บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ. นครราชสีมา 30140

### 2.5.2 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะและเงินรับฝาก
- 3) คณะกรรมการให้บริการแก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

### 2.5.3 แหล่งที่มาจากเงินทุน

- 1) เป็นเงินที่ได้รับจัดสรรจากภาครัฐ
- 2) เงินรับฝากและเงินฝากสั่งจะ
- 3) เงินค่าหุ้น
- 4) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
- 5) เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด
- 6) เงินสทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

### 2.5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่มีพำนักหรือพักอาศัยในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยเหตุผล หลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 3) เป็นผู้ที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่มีคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) เป็นผู้ที่มีความขยัน อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นผู้ที่มีเงินฝากสั่งจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่มีอยู่ในกองทุน

### 2.5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 2) คณะกรรมการกองทุนพิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
- 3) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อที่ 4 สามารถยื่นขอความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้เดือนละครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งใน ลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชน

### 2.5.6 การพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- 6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- 7) มีลักษณะและ / หรือ คุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

## 2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาสำหรับให้ผู้นั้น คณะกรรมการต้องดำเนินการตามหมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ผู้ที่จะขอกู้ จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- 2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท
- 3) คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
- 4) ให้ผู้กู้ที่ได้รับเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว
- 5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก ละเงินกู้และเงินกู้ที่เป็นอัตราแน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมและปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย
- 6) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือ ทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการ

กรณีกองทุนหมู่บ้าน บ้านหัน มีเกณฑ์ ในการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

- 1) ผู้ที่จะขอกู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ผู้ที่จะกู้ต้องหาบุคคลค้ำประกัน ซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อย 2 คน หรือจะใช้หลักทรัพย์สินที่มีมูลค่าประกันก็ได้

- 3) คณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติจำนวนเงินที่สมาชิกขอกู้
- 4) ผู้ที่จะกู้ต้องเสนอโครงการที่จะนำไปลงทุน
- 5) เมื่อผู้ขอกู้ตกลงจะกู้เงินจากกองทุนตามจำนวน ที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติแล้วจะต้องเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน

## 2.7 หลักประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

รูปแบบของการประเมินแบบชีพพีโมเดลในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นการจัดหาข้อมูล การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยในการวิจัยปัญหาเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ซึ่งจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

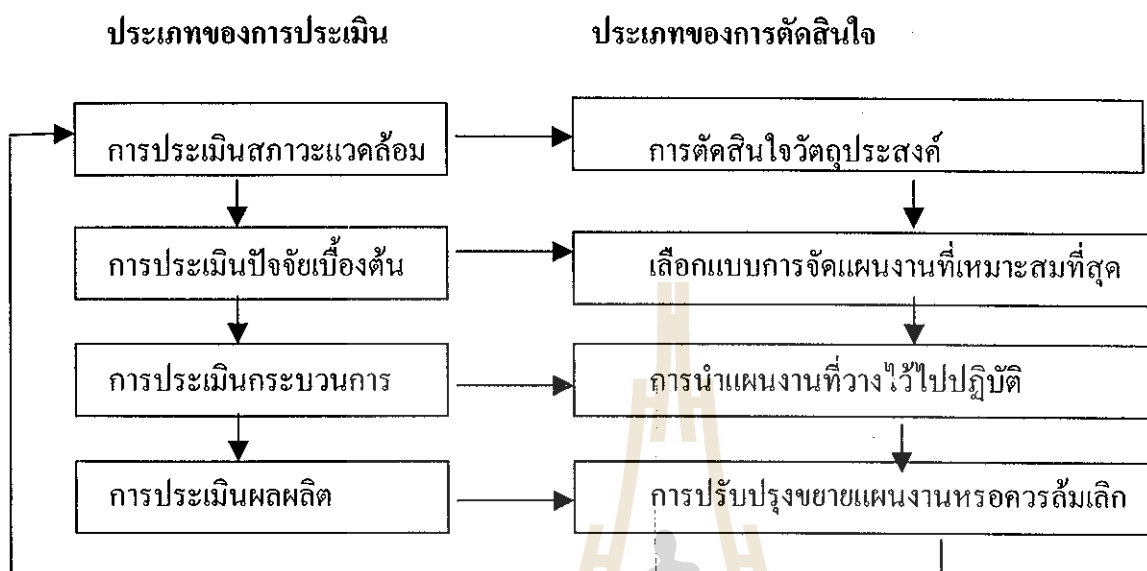
1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือการประเมินกระบวนการ เมื่อแผนการได้รับอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น

4) การประเมินผลผลิต มีจุดหมายเพื่อทราบการวัด และแปลความหมายของผลสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการ การประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วย คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานการการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจแบบจำลองชีพแสดงในภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

## 2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ประสิทธิภาพการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2544 สมาชิกผู้กู้ทุกคนได้นำจำนวนเงินที่กู้ไปประกอบการพัฒนาอาชีพที่แตกต่างกันออกไปตามความถนัด เช่น ซื้อเครื่องจักรอุตสาหกรรม ซื้อสุกร ซื้อวัว ค้าขาย ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านหันมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพ โดยการทำงานของคณะกรรมการกองทุนและประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการจัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับกองทุนให้กับสมาชิกทุกคน ซึ่งเกี่ยวกับกองทุนนี้ประชากรในหมู่บ้านหันต้องการให้รัฐบาลมีกองทุนนี้ตลอดไปเพราะพวกเขาสามารถช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านหันมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

### บทที่ 3

## วิธีการดำเนินการโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

### 3.1 รูปแบบการประเมิน

#### 3.1.1 รูปแบบการประเมินแบบชีพท์

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบแบบชีพท์ โดยมีรูปแบบของการประเมินใช้หลักของเหตุผลต่างๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และการแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการ และขั้นตอนการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

แบบจำลองชีพท์ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่นจุดด้อยของการประชุมเพื่อนำผลไปปรับปรุงแผนการประชุมได้ทันที่ และมีการประมวลสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสำคัญของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้ประกอบการความคิดในการประเมินแบบชีพท์จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่ประเมินได้เป็นอย่างดีซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

1. การประเมินสถานะสิ่งแวดล้อม การประเมินสถานะสิ่งแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์

2. ประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายการประเมินสภาวะแวดล้อมให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

3. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะส่วนช่วยให้บรรลุมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้อำนาจดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปแบบของสินค้าและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลางบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำไรเท่าไร วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และการวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น

4. การประเมินผลผลิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างกว้าง คือการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำมาใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐาน สมบูรณ์หรือมาตรฐานสัมพันธ์ ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม และกระบวนการร่วมด้วย



ทั้งการประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิตจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีระบบ โดยที่การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาแบบโดยรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้น การประเมินสถานะแวดล้อมจึงแสดงที่สิ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง สิ่งที่แสดงอย่างเจาะจงนั้นจะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของการผลิตการประเมินปัจจัย และการผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสถานะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ การตัดสินใจใช้การประเมินปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิตขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัยคือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำ ไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิดจะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่าการนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้น ตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันดับหนึ่ง โดยลำพังในการตัดสินว่าระเบียบปฏิบัตินั้นควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มใหม่ทั้งหมดถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วย การประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่จากโครงการ

รูปแบบการประเมินทั้ง 4 ข้อดังกล่าวได้ถูกประยุกต์เพื่อประเมินทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล(ผู้กู้) ในประเด็นดังนี้ดังนี้

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปหมู่บ้านและรายบุคคล
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของ กระบวนการกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล
- 3) การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

4) การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

### 3.1.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 115 คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 76 คน
2.2 สมาชิกสมทบ	จำนวน - คน
3) ชาวบ้านที่ไม่ได้รับเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป)	จำนวน 86 คน
4) ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน 1 คน
5) ข้าราชการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 1 คน

### 3.1.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

- 1) การสังเกตและการบันทึก การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 2) การสัมภาษณ์การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่างๆ
- 3) การจัดการประชุมชาวบ้าน
- 4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 76 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน อาจใช้ข้อมูลจาก บร. 11

### 3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อ ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

- แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร.1)

- แบบเก็บข้อมูลชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ปร.2 )
- แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.3)
- แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร.4 )
- แบบรายงานผลงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.5)
- แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร. 6)
- แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (ปร. 7)
- โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปร. 8)
- แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร. 9)
- แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (ปร. 10)
- แบบศึกษาเจาะลึกกรณี (ปร. 11)
- การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ปร. 12)

### 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัย การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1-3.4 ตามลำดับ ดังนี้

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 6 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลตัวชี้วัดตามแบบการประเมินสามารถนำมาใช้ในการทดสอบ ประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้วิจัยจึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน แสดงในตารางที่ 3.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1- ประวัติ	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่	1. สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.1

ความมาของหมู่บ้าน	2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านเป็นอย่างไร 4. อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ. ไດ (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)	บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่การบันทึกไว้แล้ว	2. ศึกษาจากเอกสาร
C 2 - สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน 2. อาณาบริเวณเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 1. สัมภาษณ์ สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 3 - สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 3. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 4. จำนวนที่ทำกินโดยเฉลี่ย	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์

<p>C 4 - โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร</p>	<p>5. จำนวนร้านค้าในหมู่บ้าน          6. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน          7. โรงเรียนในหมู่บ้าน          8. โรคที่เจ็บป่วย          สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย</p> <p>จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลา          ประชาคม ฯลฯ</p> <p>2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็นประโยชน์</p>	<p>1. ผู้นำชุมชนหมู่บ้าน          2. เจ้ามูด จปฐ./ กชช.2 ก.</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1          2. สังเกต</p>
--	--	---	---

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
<p>C 5 - ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ          3. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ( จำนวนสมาชิกทุนของกลุ่ม, กิจกรรม, ปีก่อตั้ง )          4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ( ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ )</p>	<p>1. ผู้นำชุมชน          2. ผู้นำกลุ่มอาชีพ</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1          2. สังเกต</p>
<p>C 6 - โครงการ</p>			

พัฒนาที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. โครงการของภาครัฐ</li> <li>2. โครงการของภาคเอกชน</li> <li>3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/กิจกรรมของโครงการ)</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>7. ผู้นำชุมชน</li> <li>8. ผู้นำกลุ่มอาชีพ</li> <li>9. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</li> <li>10. ข้อมูลที่บันทึกไว้</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1</li> <li>2. ศึกษาจากเอกสารสังเกต</li> </ol>
C 7 - ความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ความสามัคคี</li> <li>2. ความซื่อสัตย์</li> <li>3. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</li> <li>4. การยกย่องคนทำความดี</li> <li>5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม</li> </ol> <p>จำนวนครอบครัวที่มี</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>6. อาชีพ</li> <li>7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ชาวบ้าน</li> <li>2. ผู้นำชุมชน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 2 (มาจากข้อมูลสืบสัมภาษณ์ชาวบ้าน 32 ครอบครัว)</li> <li>2. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1</li> <li>3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม</li> </ol>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับบุคคล	<ol style="list-style-type: none"> <li>8. การรวมกลุ่ม</li> <li>9. การประชุม/เสวนากลุ่ม</li> <li>10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส</li> <li>11. มีผู้นำที่มีความยุติธรรม</li> <li>12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาของชุมชน</li> </ol> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. อาชีพหลัก/รอง</li> <li>2. ผลการประกอบอาชีพ</li> </ol> <p>เต็ม (เพียงพอ ต่อการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สมาชิกกลุ่ม</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบ</li> </ol>

C 8 - อาชีพเดิม	เลี้ยงครอบครัวหรือไม่ ปัญหาอุปสรรคในการ ประกอบอาชีพ	บ้านที่ได้รับ อนุมัติ	บร. 1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C 9 - สมาชิก ในครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวและ รายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความ สัมพันธ์ 1. กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ 1. มีบ้านเป็นของตนเอง หรือไม่พักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุน บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	
C 10 - สภาพการ อยู่อาศัย		3. สมาชิกกองทุน บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ สังเกต

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 11. รายได้ของ ครอบครัว	1. รายได้ของครัวต่อ เดือน 2. ความเพียงพอของราย ได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	2. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน 11-นโยบาย ระเบียบแนว ทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของสำนัก นายกฯ 2. รายละเอียดของ	1. ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	1. ศึกษาจากเอกสาร

<p>I2-การประชาสัมพันธ์ข่าวสารในหมู่บ้าน</p>	<p>ระเบียบกองทุนฯ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์</li> <li>2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์</li> <li>3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์</li> <li>4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์</li> </ol>	<p>ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้นำชุมชน</li> <li>2. ชาวบ้าน</li> <li>3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</li> <li>4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>5. เอกสารประชาสัมพันธ์</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์</li> <li>2. สังเกต</li> <li>3. ศึกษาจากเอกสาร</li> </ol>
<p>I3-คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. จำนวนคณะอนุกรรมการ</li> <li>2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. พัฒนาชุมชน</li> <li>2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์</li> <li>2. ศึกษาจากเอกสาร</li> </ol>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
<p>I4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>3. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน</p> <p>การปฏิบัติหน้าที่</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. จำนวน</li> <li>2. คุณสมบัติ</li> <li>3. วิธีการได้มา</li> <li>4. การพ้นจากตำแหน่ง</li> <li>5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4</li> <li>2. ศึกษาจากเอกสาร</li> </ol>
<p>I5. การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความ</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. วิธีการเตรียมพร้อม</li> <li>2. เนื้อหาการเตรียมความพร้อม</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>2. ส่วนราชการ</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 3, บร. 9</li> <li>2. สัมภาษณ์คณะ</li> </ol>



เข้าใจแก่คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/ องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
16.เงินกองทุนหนึ่งล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติการเก็บรักษาเงิน 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
17.เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/ จำนวน/ ที่มาและการเก็บรักษาเงินสะสมอื่น ๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.2 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
18. บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพ, สมรส, ความสามารถ (ถ้ามี) 3. บทบาทหน้าที่	2. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 3. คู่มือนักศึกษา	2. ศึกษาเอง 3. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
19. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ	1. จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11
110. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

I11. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11
I12. สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัสดุคืบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคืบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2 ( ต่อ ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I13. ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร . 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14. จำนวนแรงงาน	1.จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร . 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการ

PC2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	<p>ทำ</p> <p>3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ</p> <p>1. กระบวนการในการจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน</p> <p>2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ</p> <p>3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ</p>	<p>3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>กองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน</p> <p>1. การสัมภาษณ์</p>
----------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC3. ระบบบัญชีกองทุน	<p>1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม)</p> <p>ชื่อบัญชี เช่น บัญชี</p> <p>2. ลูกหนี้</p> <p>3. ความเป็นปัจจุบัน</p> <p>4. ผู้จัดทำ</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. บัญชีกองทุน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ศึกษาจากเอกสาร</p>
PC 4. กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	<p>1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล</p> <p>2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</p>	<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4</p> <p>2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p>
PC4.1 การรับสมัคร	<p>3. คุณสมบัติของผู้สมัครและเหตุผล</p> <p>4. ปัญหาอุปสรรค</p>		<p>1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4</p>
PC 4.2 การหมดสมาชิกภาพ	<p>1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล</p>	<p>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p> <p>2. ระเบียบกองทุน</p>	<p>2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</p>

PC4.3 ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	<b>หมู่บ้าน</b> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	<b>บ้าน</b> 3. ศึกษาจากเอกสาร 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
--------------------	----------------------------------	--	--

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC4.4 การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	
PC5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงิน กองหมู่บ้าน	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.1 ขั้นตอนการขอกู้	3. ปัญหาอุปสรรค	3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
PC5.2 การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

		2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้เงิน กู้	
		3. หลักฐานการ โอนเงิน	

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC5.4 การรับ ชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับ ชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่ง เงินคืน	1. สัมภาษณ์
PC 6. การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1 การแนะนำ การทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำครั้งในการแนะนำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6.2 การช่วย หารตลาด	1. ผู้ที่ช่วยหารตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริม การหารตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ	1. สัมภาษณ์

PC7. การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ</li> <li>2. วิธีการตรวจสอบ</li> <li>3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ</li> <li>4. ปัญหาอุปสรรค</li> </ol>	<p>เงินกู้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์</li> </ol>
----------------------------------	--	---	---

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC8. การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ประเภทรายงานที่จัดทำ</li> <li>2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่</li> <li>3. ปัญหาอุปสรรค</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>3. สมาชิกและชาวบ้าน</li> <li>4. เอกสารการจัดทำรายงาน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>4. สัมภาษณ์</li> <li>5. สังเกต</li> <li>6. ศึกษาจากเอกสาร</li> </ol>
PC9. การจัดสรรผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์</li> <li>2. ศึกษาจากเอกสาร</li> </ol>
PC10. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ประเภทเครือข่าย</li> <li>2. วิธีการสร้างเครือข่าย</li> <li>3. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย</li> <li>4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย</li> <li>4. ปัญหาอุปสรรค</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>2. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน</li> <li>3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์</li> <li>2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม</li> </ol>
ระดับรายบุคคล PC11. การใช้จ่าย	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. รายละเอียดของการใช้จ่าย</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร 11</li> </ol>

เงินกู้		อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีรายจ่าย	2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
---------	--	-----------------------------------	---

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PC12. การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สังเกตจากการเสวนาตามแบบบร. 6
PC13. การหาตลาด	1. วิธีการหารตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่าย	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
ระดับหมู่บ้าน PD 1. จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD 2. จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติเงินกู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร

	ให้ผู้แต่ละครั้ง 1. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ ให้กู้จำนวนสมาชิก กองทุนหมู่บ้านทั้ง		
--	---	--	--

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD 3. ยอดเงินที่ ให้กู้	3. หมด 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ ให้กู้จำแนกตาม บร. 4 ข้อ 5 1. ยอดเงินที่ให้ผู้มีผู้มาขอ และยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้ กู้ทั้งหมด ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตาม บร. 4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจาก เอกสาร
D 4. จำนวนผู้ ชำระคืนตาม กำหนด	1. จำนวนผู้ชำระคืนตาม กำหนด (30 ก.ย. 45 ) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระ คืนตามกำหนด (30 ก.ย. 45 ) และ เหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ กู้ไม่ชำระคืนตาม กำหนด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอก 4. สาร
PD 5. ยอดเงินที่	1. ยอดเงินที่ชำระคืนนับ	1. คณะกรรมการ	1. สัมภาษณ์



มีการชำระคืน	2. ถึง 31 พ.ค. 45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝาก กองทุนสะสม	2. ศึกษาจากเอกสาร
--------------	---	---	-------------------

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD 6. กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสม 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD 7. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ 2. จำนวนผู้ที่ไม่ใช่ไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD 8. ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	1. ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิง บวก / ลบ 2. ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิง บวก / ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD 9. เกิดเครือข่ายองค์กรเรียนรู้ (หลังจากทำ PD 10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน (ตัวเอง)

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์  
กรเครือข่าย

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
PD10. การเรียนรู้ เพื่อพึ่งพาตัวเอง	1. ประสบการณ์ / การ เรียนรู้จากการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์ / การ เรียนรู้จากการเป็น สมาชิกกอง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 10
PD11. ความเข้ม แข็งชุมชนที่เกิด จากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความ ดี 5. โอกาสในการหาความ รู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรัก ใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส 11. มีผู้นำมีคุณธรรม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาว บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 และ บร. 7 2. สังเกต

	ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ ปัญหาชุมชน		
--	---	--	--

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรักษา
ระดับรายบุคคล			
PD12. ผลตาม วัตถุประสงค์ ของการกู้			
PD12.1 ผลโดย ตรง	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุน 2. คณะกรรมการ	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2 ผลทาง อ้อม	1. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุน และชาวบ้าน	1. จัดเวทีตามแบบ บร. 10

### 3.3 ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ  
ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน

1. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนอง  
น้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

1.2 สภาพปัจจุบัน

1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

1.4 ด้านวัฒนธรรม

1.5 โครงสร้างพื้นฐาน

1.6 ข้อมูลด้านการปกครอง

2. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 2.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 2.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 2.4 หนี้ภายนอกของระบบของผู้กู้
- 2.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 2.6 รายได้ของครอบครัว
- 2.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

ตารางที่ 3.5 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัด  
ตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านผ่านบาทบ้านหัน		I5		PD7-PD11
2. เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านหัน	C8	I4	PC1-PC4	PD1-PD11
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านหัน	C6-C8	I1-I14	PC4-PC5	PD1-PD7
4. ทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาของกองทุนหมู่บ้านบ้านหัน	C2-C8	I6	PC5-PC6	PD7-PD8
5. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านหัน	C8	I1-I14	PC1-PC10	PD11
6. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ ความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ		I2	PC10	PD9

### 3.4 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

#### 3.4.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้ (1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (2) เงิน 1 ล้านบาท (3) คณะกรรมการหมู่บ้าน (4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน และ (5) ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้ (1) การคัดเลือกผู้กู้ (2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ (3) การรับชำระหนี้ (4) การทำบัญชี และ (5) การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (1) ผลโดยตรง ได้แก่ จำนวนผู้กู้ ยอดเงินให้กู้ (2) ผลกระทบโดยตรง ได้แก่ จำนวนผู้ที่ได้ จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน การขยายกิจการของผู้กู้ การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่นอ้อม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

#### 3.4.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ประกอบไปด้วย ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน สภาพปัจจุบัน ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลด้านการปกครอง
  - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย หนี้สินธนาคารของผู้กู้ หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้อาชีพหลักของผู้กู้ รายได้ของครอบครัว ประสิทธิภาพในการดำเนินการ
2. วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้ (1) เงินที่กู้มาได้ (2) เงินอื่นๆ (3) สถานที่ และวัตถุดิบ (4) เทคนิควิธีทำงาน และ (5) กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้ (1) การทำกิจการถูกวิธี (2) การหาตลาดที่ดี (3) การหาวัตถุดิบที่ดี (4) การทำบัญชี และ (5) การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง ได้แก่ รายได้เป็นเงิน ผู้รู้ได้ผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่ ผู้รู้ได้ขยายกิจการ ผู้รู้ได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ผู้รู้มีการพึ่งตนเอง ผู้รู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้รู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้รู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้รู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้รู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัย นำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A ก็คือ ยอดเงินกู้ ที่ให้กับผู้รู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

## บทที่ 4

### ผลการติดตามประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎีชีพพี ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมีดังนี้

#### 4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง ปัจจุบันต้องพึ่งตลาดมากกว่าในสมัยก่อน แม้รายได้คิดเป็นเงินจะน้อย แต่ความเป็นระบบทุนนิยม ที่เกษตรกรมีรายได้น้อย แต่ความเป็นอยู่ของคนไทยน้อยกว่ารายจ่ายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในยุคหลัง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาเกษตรกรถูกทำให้ยากจนลงกว่าเดิม ความยากจนอาจไม่มาจากแนวนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแบบเป็นการผลิตเพื่อตลาดอย่างเดียวอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศ ภายในประเทศ เช่น ระบบการเมืองผูกขาดอำนาจและความมั่นคงในมือคนกลุ่มน้อย ปัญหาประชากรเพิ่มขึ้น แต่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผูกขาดไม่เป็นธรรมไม่เสร็จจริงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้คนไทยสมัยนี้จน คนไทยสมัยก่อนความยากจนไม่ได้หมายความว่าแต่ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าระดับพอยังชีพเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงคนที่ขาดโอกาส ขาดสิทธิและความยุติธรรม การศึกษา ซึ่งธนาคารโลกวิเคราะห์ความยากจนของคนไทยคือ บุคคลที่มีรายได้ 688/เดือน ซึ่งมีจำนวน 10 ล้านคน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ รายได้ต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำของประเทศ (ต่ำกว่าวันละ 133-165 บาท หรือต่อรายละ 4,000-5,000 บาท)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้สรุปสาเหตุสำคัญที่นำไปความยากจนของครัวเรือนแก่เกษตรกร ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน คือ ครัวเรือนที่มีที่ดินขนาดใหญ่ย่อมจะมีกลุ่มคนที่ที่อยู่ในภาวะยากจนกว่าผู้ที่มีที่ดินขนาดเล็ก โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าครัวเรือนที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ จะตกอยู่ในภาวะความยากจนร้อยละ 33.3 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 30.2 ประการต่อมาพบว่าครัวเรือนที่ประกอบกิจการเกษตรอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ทำให้ระบบการผลิตมีโอกาสดีกว่า สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น กว่าเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และประการสุดท้ายคือ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและการมีโอกาสได้รับการพัฒนาในการอบรม นั่นคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีส่วนช่วยส่งเสริม การเพิ่มทักษะ การเรียนรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยี

ได้ด้วยตนเอง ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับจะเป็นกลุ่มที่มีภาวะความยากจนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพออกไปหารับจ้างภาคเกษตร

หลังจากเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญของ SMEs และได้กำหนดนโยบายสนับสนุน SMEs โดยปรับโครงสร้างแผนอุตสาหกรรมและจัดกลุ่มของธุรกิจให้เป็นระบบและให้ SMEs ขยายตัวเพิ่มขึ้น สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ยกกระดับความสามารถทางเทคโนโลยีและการจัดการ พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรมนุษย์ สร้างและขยายโอกาสทางการตลาด การปรับสภาพแวดล้อม ธุรกิจการพัฒนา SMEs รายย่อยและชุมชนมีการจัดฝึกอบรมพัฒนาระดับทักษะ ฝีมือแรงงาน ยกกระดับมาตรฐานสินค้า สนับสนุนศูนย์อุตสาหกรรมระดับจังหวัดและตั้งคณะกรรมการส่งเสริม SMEs โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และรับผิดชอบบริหารจัดการด้วยตนเอง สรุปการพัฒนา SMEs ทำให้เกิดความยั่งยืนต้องควบคู่กันไปทั้งและเอกชนคือ ตัวผู้ประกอบการ SMEs เองซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะพลิกผันเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจให้อยู่รอดและยั่งยืน และรวมทั้งภาครัฐซึ่งจะเป็นผู้กระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำธุรกิจ SMEs เนื่องจากการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเรื่องของการสร้างความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งจะต้องใช้เวลาดำเนินการพอสมควร ดังนั้น SMEs ไทยจึงควรตระหนักและไม่ควรชักช้าที่จะริเริ่มเร่งพัฒนาตนเองและกิจการเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนวัตกรรม (สศก.) ได้สรุปถึงภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่า การนำเข้าเครื่องจักรและสินค้าเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น มีส่วนเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าของไทย

ตารางที่ 4.1 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

	เปอร์เซ็นต์		
กลุ่มสินค้า	2530	2533	2539
สินค้าอุปโภคบริโภค	10.0	8.6	12.6%
สินค้าแปรรูปเพื่อการผลิต	37.0	33.9	35.9%
เครื่องจักร	29.7	39.2	48.8%
อื่น ๆ	23.3	18.3	2.7%

ที่มา : คำนวณจากตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทย



การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย จึงต้องควบคู่กันไปกับการขาดดุลการค้า ความเชื่อถือทางทฤษฎีที่ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมช่วงแรกย่อมขาดทุนการค้าเพราะมีการนำเข้าสินค้าจะลดลงแต่ความจริงกลายเป็นว่าแม้สินค้าอุตสาหกรรมจะส่งออกได้มากขึ้นแต่การนำเข้าเพื่อการอุตสาหกรรมกลับเพิ่มเร็วกว่า เราจึงต้องขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นดูจากตัวเลข 2 ตารางต่อไปนี้ คือ ตารางสัดส่วนการส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกและการขาดดุลการค้าของไทยจะเห็นได้ว่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมออกเพิ่มขึ้นมิได้ช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.2 สัดส่วนการส่งเสริมสินค้าอุตสาหกรรมออก

					เปอร์เซ็นต์
กลุ่มสินค้า	2535	2536	2537	2538	2539
สินค้าเกษตร	15.9	16.0	16.8	17.1	20.3%
สินค้าอุตสาหกรรม	74.1	74.9	75.3	17.2	73.6%
อื่น ๆ	10.0	9.1	7.9	7.7	6.1%

ตารางที่ 4.3 การขาดดุลการค้าของไทย

ปี	ยอดขาดดุลการค้า	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ GDP
2531	109,544	7.2
2532	146,364	8.2
2533	254,635	12.2
2534	233,201	9.7
2535	208,601	7.3
2536	230,733	7.2
2537	231,437	6.4
2538	357,276	8.4
2539	420,725	9.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ยกตัวเลขในช่วง 2531-2539 มาแสดงก็เพราะว่าช่วงนี้คือ ยุคทองของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม สัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสูงถึงร้อยละ 74-75 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดแต่ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้ากลับเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะจากปี 2535 เป็นต้นมาเพิ่มขึ้นอย่างหน้า

ตกใจเทียบกับช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 และ 2 ซึ่งประมาณร้อยละ 50-60 ของมูลค่าการส่งออกเป็นสินค้าเกษตร การขาดดุลการค้าประมาณ 10,000-12,000 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 4 ของ GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นสถิติที่คิดจากมูลค่าสินค้าและบริการของประเทศ ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการภายในประเทศมักนิยมใช้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่างๆ ในรอบปี วิทยากร เชียงกุล (2544:17) ถึงยุคทองของสินค้าอุตสาหกรรมกลับปรากฏว่าการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 8-9 ของ GDP แสดงให้เห็นความเชื่อเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยผิดพลาดเพราะการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยเป็นการพึ่งพามากเกินไป ขณะที่ภาคเกษตรพึ่งพาน้อยกว่าไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควรหากมีการพัฒนาเกษตรและยกระดับไปสู่เกษตรอุตสาหกรรมก็คงไม่ประสบปัญหาการขาดดุลการค้ามากมายอย่างที่เป็นอย่างนี้

การขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นำไปสู่การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากภาคบริการในที่สุดแล้วก็ไม่เพียงพอที่นำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งการนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งพาการขนส่งของบริษัทการเดินเรือของต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือจากต่างประเทศและค่าประกันภัยให้ต่างประเทศมากยิ่งขึ้น มีการส่งออก-นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น ดังนั้นในปี 2538-2539 ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงมากถึงประมาณ ร้อยละ 9 ของ GDP

ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและความผิดพลาดของภาคอุตสาหกรรม ได้นำไปสู่ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและทางการเงิน นั่นคือ ค่าเงินบาทตกต่ำ ความเชื่อถือทางสถาบันการเงินหดหาย ลูกค้านอนเงิน สถาบันการเงินที่เหลืออยู่ขาดสภาพคล่อง ผู้ลงทุนกู้เงินไม่ได้ การลงทุนชะงักงัน การว่างงานเพิ่มมากขึ้น การว่างงานซึ่งประมาณว่ามีถึง 2 ล้านคนในปี 2541 เป็นปัญหามันหนักหน่วงรุนแรง และเห็นว่าทางแก้ไขประการหนึ่งคือ การให้แรงงานกลับไปทำอาชีพต่างๆ ในภาคเกษตร โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอด 25 ปีตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ

ตลอดช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราประมาณร้อยละ 8-12 ต่อปี เนื่องจากในช่วงดังกล่าวภาวะความยากจนในส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของประเทศกำลังจะเข้าสู่ภาวะถดถอยและได้หดตัวลงในปีถัดมาจนกระทั่งในปี 2541 การถดถอยทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงทำให้ประชาชนมีความเดือดร้อนจากภาวะหนี้สินเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

ตารางที่ 4.4 แสดงหนี้สินคงค้างต่างประเทศปีงบประมาณ 2539 – 2543 (ล้านบาท)

สิ้นระยะตามปี พ.ศ.	รวมยอดทั้งสิ้น	หนี้สินรัฐบาลกู้โดยตรง	หนี้สินรัฐบาลประกันชำระคืน
2539	372,844.81	125,073.82	274,770.99
2540	524,332.12	206,459.38	335,872.74
2541	649,930.23	272,870.05	377,060.18
2542	876,793.77	361,010.61	515,783.16
2543	897,392.38	395,170.68	502,221.70

ที่มา: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตุลาคม 2543

ตารางที่ 4.5 แสดงหนี้สินคงค้างในประเทศ ปีงบประมาณ 2539-2543 (ล้านบาท)

สิ้นระยะตามปี พ.ศ.	รวมยอดทั้งสิ้น	หนี้สินรัฐบาลกู้โดยตรง	หนี้สินรัฐบาลประกันชำระคืน
2539	343,989.61	50,233.82	293,755.76
2540	350,309.28	35,459.91	314,849.37
2541	562,327.20	227,016.33	335,310.87
2542	992,829.30	598,640.12	394,189.18
2543	1,188,266.82	718,712.94	469,553.88

ที่มา : กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ตุลาคม 2543

## 1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

### 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของบ้านหัน

บ้านหัน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านหัน เริ่มก่อตั้งใน พ.ศ. 2360 ซึ่งอยู่ในช่วงรัชกาลที่ 3 หรือประมาณ 180 ปีมาแล้ว บ้านหันสมัยก่อนบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านส่วนมากจะมีสภาพเป็นป่า มีป่าไผ่ จนกระทั่งชาวบ้านในชุมชนไปเจอต้นไม้ชนิดหนึ่งมีลักษณะลำต้นมีหนามชาวบ้านเรียกต้นไม้ต้นนี้ว่า “ต้นหนามหัน” หรือ “ต้นตะหนิน” ดังนั้นจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านหัน” คนกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน คือ นายหมื่นจิตร นายหมื่นทิศ และพี่น้อง ท้าวขุนศรี โดยคนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านหัน อพยพมาจาก บ้านกุดจิก ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สาเหตุที่ย้ายมาเข้าเพราะว่า ที่อยู่เดิมเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ในฤดูน้ำหลากยากต่อการปลูกผัก เลี้ยงปศุสัตว์ ทำนา ทำไร ในการดำรงชีวิต

สภาพทางภูมิศาสตร์ ก่อนที่จะตั้งหมู่บ้าน ส่วนมากจะมีสภาพเป็นป่า มีป่าไผ่ ป่าหนามหัน มีหนองน้ำทางด้านทิศตะวันตก ยังไม่มีไฟฟ้า น้ำประปา มีต้นไม้ใหญ่ล้อมล้อมหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันป่าไผ่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติบางส่วน ได้หมดไปมากแล้ว เพราะประชาชนได้บุกรุกป่าจับจองเป็นของตนเอง เพื่อทำการเกษตรปลูกพืช ทำไร่ ทำนา จะเหลือไว้แต่ลำห้วย หนองน้ำที่เหลืออยู่เท่านั้น อาชีพทางการเกษตร เช่น อาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณูปโภคของชาวบ้านหมู่บ้านหัน คือเริ่มก่อตั้ง หมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบดินทางเท้า และเป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2514-2515 มีความยาว 500 เมตร มีถนนลาดยางเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2537 มีความยาวจากหมู่บ้านถึงตัวอำเภอสีคิ้ว เป็นระยะทางถึง 10 กิโลเมตรและมีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านใน ปี พ.ศ. 2519 มีปะปาภายในหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2527

#### 1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ลักษณะประชากร หมู่บ้านหัน มีจำนวนประชากร 753 คน เป็นเพศชาย 361 คน เป็นเพศหญิง 392 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.02 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี-50 ปี ซึ่งจำแนกได้ดังตารางที่ 4.6.

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	361	47.94
- หญิง	392	52.05
2. อายุ		
- 1 วัน-3 ปีเต็ม	0	0
- 3 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	45	5.98
- 6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	63	8.37
- 12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	25	3.32
- 15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	22	2.92
- 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	380	51.26
- 50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	72	9.59
- ปี 1 วัน ขึ้นไป		

การประกอบอาชีพ จากจำนวน 162 ครอบครัว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาร้อยละ 89.50 ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	145	89.50
ทำสวน	-	-
รับจ้าง	-	-
ค้าขาย	5	3.08
รับราชการ	12	7.04
รวม	162	100

ครอบครัวที่มีที่ดินเป็นของตนเอง 162 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีที่ดิน 21.50 ไร่ ร้อยละ 37.27 รองลงมา 6-12 ไร่ ร้อยละ 30.86 ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนครอบครัวที่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 162 ครัวเรือน

ที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน 1-5 ไร่	0	0
จำนวน 6-10 ไร่	50	30.86
จำนวน 11-12 ไร่	50	30.86
จำนวน 21-50 ไร่	62	38.27
จำนวน 50 ไร่ขึ้นไป	0	0
รวม	162	100

จากตารางที่ 4.8 จำนวนครอบครัวของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีที่ดินทำกินระหว่าง 21-50 ไร่คิดเป็นร้อยละ 38.27 รองลงมาคือ 11-12 ไร่คิดเป็นร้อยละ 38.86 ครอบครัวทุกครอบครัวในหมู่บ้านหันทุกครัวเรือนได้รับเอกสารสิทธิ์ที่ดินหมดแล้ว

ด้านการศึกษา สมาชิกในหมู่บ้านไม่มีผู้อ่านหนังสือไม่ออก แต่มีสมาชิกจำนวนหนึ่งเดินทางไปศึกษานอกหมู่บ้านรวมทั้งหมด 4 คน ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนครูในโรงเรียนที่จบการศึกษาวิชาต่างๆ

วิชาเอก	จำนวนคน
1. บริหาร	2
2. วิทยาศาสตร์	1
3. ศึกษาศาสตร์	5
4. ครุศาสตร์	19
5. ศิลปศาสตร์	1
6. คหกรรม	1
รวม	27

ตารางที่ 4.10 จำนวนที่ระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน(คน)
อนุบาล 1	1	26
อนุบาล 2	1	25
ป. 1	1	34
ป. 2	2	17
ป. 3	1	26
ป. 4	1	17
ป. 5	1	42
ป. 6	1	22
ม. 1	1	60
ม. 2	2	56
ม. 3	2	73
ม. 4	1	50
ม. 5	1	47
ม. 6	1	47
รวม	16	542

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนสัตว์เลี้ยงภายในหมู่บ้าน

ชนิด	จำนวน (ตัว)
วัว	512
ปลา	50
ไก่	1,380
สุกร	44
รวม	1,986

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้านโดยทั่วไป ประกอบอาชีพในด้านเกษตรกรรม คือ ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง หว่านถั่ว จึงต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ถ้าหากว่าปีใด มีฝนตกทิ้งช่วงไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้เกิดปัญหาความแห้งแล้งในหมู่บ้าน ปัจจุบันแหล่งน้ำมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการ ใช้ ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อนบาดาล	1	✓	
สระน้ำ	1	✓	
ห้วย	1		✓

ตารางที่ 4.13 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านหัน ต่อ / ปี แต่ละครัวครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1,000-5,000	7	5.83
5,001-10,000	6	5
10,001-20,000	15	12.5
20,001-30,000	85	70.83
30,001-50,000	5	4.16
50,001-100,000	2	1.66
รวม	120	100

### 1.2.3 ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านหัน มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,500 ไร่ เป็นที่นา 2,540 ไร่ เป็นที่สวน 200 ไร่ ผลผลิตทางการเกษตรภายในหมู่บ้านแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนผลผลิตทางการเกษตรภายในหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ผลผลิต (บาท/ปี)
1. ปลุกข้าวโพด	95	20,000
2. ทำมันสำปะหลัง	25	40,000
3. ปลุกถั่วเขียว	10	10,000
4. ไร่พันธ์เนื้อ	2	35,000
5. ไร่	32	20,000
6. ทอผ้า	54	10,000
รวม	218	135,000

**ด้านวัฒนธรรม** ประชาชนในหมู่บ้านหัน นับถือศาสนาพุทธ มีวัดประจำหมู่บ้านชื่อวัดจันทาราม บ้านหันมีพระประจำ จำนวน 18 รูป ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้านเป็นภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาอีสาน ในบริเวณบ้านหัน ไม่มีโบราณสถานแต่ใกล้เคียงหมู่บ้าน ทั้งนี้ภายในหมู่บ้านมีผู้รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

#### ข้อมูลต่าง ๆ

1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ บ้านหันมีเครื่องใช้ไฟฟ้าอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ รถยนต์ 20 คัน มอเตอร์ไซค์ 45 เครื่อง รถไถนาเดินตาม 50 คัน เครื่องเกี่ยวข้าวขนาดข้าว 2 คัน มีไฟฟ้าใช้ 162 ครัวเรือน มีปะปา 162 ครัวเรือน ตู้เย็น 145 เครื่อง โทรศัพท์ 10 เครื่อง หอกระจายข่าว 1 แห่ง ภาชนะเก็บน้ำใน 162 ครัวเรือน ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน 162 ครัวเรือน และภายในหมู่บ้านยังมีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมรวมกัน ซึ่งมี 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มทอผ้า กลุ่มฉาบฉวย กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มดอกไม้เงิน

2) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี บ้านหันมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งทำหน้าที่ปกครองและบริหารหมู่บ้าน ให้มีความเข้มแข็ง หมู่บ้านมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน คือ สิบตำรวจตรี สุระ มิ่งจันทิก นางหนูพิช ศรีเมือง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.15 ต่อไปนี้



ตารางที่ 4.15 การปกครองระบบประชาธิปไตย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	การศึกษาสูงสุด
1. นายประดิษฐ์ ศรีเพ็ชร	ผู้ใหญ่บ้าน	ป. 4
2. นางนลิน ศรีจันทิก	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ป. 4
3. ส.ต.ต.สุระ มิ่งจันทิก	เจ้าหน้าที่ อบต.	ม.ศ.3
4. นางหนูพิช ศรีเมือง	สมาชิกกลุ่ม อสม.	ป. 6

3) ลักษณะที่สื่อความถึงไม่เข้มแข็ง คือ ชาวบ้านหันเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐบาล เช่น ธ.ก.ส. กองทุนหมู่บ้านจำนวน 120 ครอบครัว (คิดเป็นร้อยละ 74.07) ดอกเบี้ยของนายทุนคิด ร้อยละประมาณ 5 บาท/เดือน ดอกเบี้ยสถาบันการเงินของรัฐบาลประมาณ 6 บาท/ปี

#### 4.3 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหันโดยรวมดังนี้

##### 4.3.1 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านในชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านบ้านหัน หมู่ที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าเป็นนโยบายที่รัฐจะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ

2) เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านหัน หมู่ที่ 1 มีความเข้าใจเป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้กู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่าได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2545 โดยการโอนเข้าธนาคารออมสินสาขาสิคิ้ว เลขที่บัญชี 06-4307-20-263993-0 และปล่อยให้กู้ในงวดที่ 1 เมื่อ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2544 รวม 76 ราย เป็นเงิน 837,000 บาท (แปดแสนสามหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน) ยอดคงเหลือในบัญชี 163,000 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นสามพันบาท) เพื่อที่จะปล่อยให้กู้ในงวดต่อไป

ส่วนผู้กู้ที่สามารถเบิกเงินในบัญชีกองทุนจะต้องเบิกพร้อมกัน 3 คนคือ

1. นางพยอม หมั่นจิตต์
2. นางละเอียด เพ็ชร์ชัย
3. นายสุวรรณ ลาจันทิก

จากการสัมภาษณ์นางพยอม หมั่นจิตต์ ซึ่งเป็นเหรียญิกของกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเงิน  
 สัจจะจากสมาชิกทุกเดือน โดยมาการเก็บตั้งแต่วันที่ 26 กรกฎาคม 2544 โดยเก็บคนละ 30 บาท  
 และได้นำเงินไปฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว เลขที่บัญชี 06-4307-20-063992-1 ยอดรวมทั้ง  
 หหมด 90,670 บาท (เก้าหมื่นหกร้อยเจ็ดสิบบาท) โดยเมื่อถึงชำระคืนจะต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอก  
 เบี้ย แต่บางส่วนที่เข้าใจว่าเป็นเงินที่รัฐบาลจะให้ใช้เปล่า

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านหัน หมู่ที่ 1 พบว่ามีการจัดเวทีประชาคมเพื่อจัดตั้งกองทุน  
 และคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน และได้มอบหมายหน้าที่ให้กับคณะ  
 กรรมการทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหมาะสมและโปร่งใส

4) อื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A เงินที่ผู้ชำระคืนพบว่า ยังไม่ได้ชำระคืน  
 ในระเบียบข้อบังคับของกองทุนได้กำหนดไว้ใน การทำสัญญากู้ยืมนั้นจะชำระคืนเมื่อครบกำหนด  
 1 ปี ผู้สมัครขอกู้กองทุนหมู่บ้าน บ้านหัน หมู่ที่ 1 พบว่ามีชาวบ้านภายในหมู่บ้านได้สมัครเป็น  
 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 76 ราย และมีผู้ขอกู้จำนวน 76 ราย คณะกรรมการได้พิจารณาให้ก็  
 ได้ทั้งหมด

#### ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้าน  
 หัน หมู่ที่ 1 ได้พิจารณาโครงการที่สมาชิกเสนอขอกู้โดยถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของ  
 โครงการที่สมาชิกได้เสนอขอกู้

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชี  
 ครบทุกขั้นตอนเริ่มทำบัญชีตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนรวมไปถึงการจัดทำบัญชีเงินฝาก  
 และบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนหมู่บ้านอย่างรอบคอบทุก ๆ เดือน ประกอบด้วยบัญชีเงินฝากออม  
 ทรัพย์ บัญชีกระแสรายวัน และบัญชีลูกหนี้

3) อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A

การแนะนำวิธีทำธุรกิจ จากการจัดเวทีประชาคมพบว่า ภายในหมู่บ้านได้รับการช่วยเหลือ  
 จากทางอำเภอโดยได้จัดโครงการอบรมการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ และมีวิทยากรเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญ  
 ชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้กับชาวบ้านภายในหมู่บ้าน

ช่วยหาตลาด ไม่สามารถหาตลาดมารับรองผลผลิตของสมาชิกได้ สมาชิกต้องพึ่งตนเองใน  
 การจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกเอง

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกได้เป็น 3 ด้านดังนี้

- 1) ผลโดยตรงจำนวนผู้กู้จากกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 76 รายจากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 76 ราย รวมยอดเงินที่ให้สมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 837,000 บาท จากจำนวน 1 ล้านบาท
- 2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกที่กู้เงิน 76 ราย ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการและอนุมัติให้กู้ได้ทั้งหมด จำนวนเงินทุนสะสม ของกองทุนหมู่บ้านมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สมาชิกที่กู้เงินไปไม่มีการขยายกิจการใหม่ ๆ ภายในหมู่บ้าน
- 3) ผลกระทบโดยทางอ้อม พบว่า มีศักยภาพและความเข้มแข็งในหมู่บ้านมีเครือข่ายการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพซึ่งกันและกันเสริมศักยภาพภายในหมู่บ้านชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

#### 4.3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่าผลการประเมินในการดำเนินกิจการของผู้กู้ส่วนมากสมาชิกที่กู้เงินเคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมาแล้วเพราะเป็นอาชีพหลักสมาชิกที่กู้เงินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกที่กู้ยืมเงินมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพของตนได้รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี
- 2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ สมาชิกที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่จะไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพต้องกู้ยืมจากหน่วยงานอื่น เช่น ธ.ก.ส. สหกรณ์ และบางรายได้ยืมจากพี่น้องของตนเองเพื่อเป็นทุนสมทบกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว
- 3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่กับ ธ.ก.ส. มีบางส่วนเป็นหนี้กับธนาคารออมสิน หนี้้นายทุนนอกระบบและสหกรณ์
- 4) อาชีพหลักของผู้กู้ ได้แก่ อาชีพทางด้านเกษตร การทำนา การทำไร่มันสำปะหลัง, ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์
- 5) รายได้ของครอบครัว สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว แต่ก็มีบางครอบครัวที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดีสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ผลการ

ประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน ส่วนใหญ่สมาชิกนำเงินที่ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอโครงการขอกู้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะมีเพียงสมาชิกบางรายเท่านั้นที่ไม่ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เสนอขอกู้ เพราะสมาชิกบางรายกู้เงินได้จำนวนน้อยไม่เหมาะกับการลงทุนที่ได้เสนอโครงการไปแล้ว จึงหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน

2) อื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- เงินอื่น ๆ สมาชิกบางรายมีเงินทุนเดิมอยู่แล้วแต่ส่วนมากสมาชิกจะมีเงินมาสมทบทุนเดิมจากการกู้ยืมจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธ.ก.ส.

- สถานที่และวัตถุดิบ สมาชิกที่กู้ยืมเงินจะใช้สถานที่และวัตถุดิบของตนเองซึ่งมีอยู่แล้วใช้ในการประกอบอาชีพแต่มีบางครอบครัวเช่าที่ในการประกอบอาชีพ

- เทคนิควิธีการทำงาน ยังใช้ระบบเดิมคือ ใช้แรงงานของตนเองในการประกอบอาชีพ

ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B

ก) ผลโดยตรง

- รายได้เป็นเงิน สมาชิกบางรายที่กู้ยืมเงินลงทุนประกอบอาชีพแล้วมี รายได้เป็นเงิน เช่น สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนปลูกมันสำปะหลังเมื่อผลผลิตออกมาแล้วนำไปขายสมาชิกก็มีรายได้เป็นเงิน ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้ยืมเงินไปลงทุนแล้วได้แก่ผลผลิตเป็นสิ่งของ เช่น สมาชิกกู้เงินไปซื้อสัตว์มาเลี้ยง ค้าขาย ผลกระทบ โดยตรง ได้แก่

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนประกอบกิจการยังไม่ได้ขยายกิจการใด ๆ เพราะสมาชิกเพิ่งเริ่มลงทุนยังไม่มีรายรับเพิ่มขึ้นพอที่จะขยายกิจการได้

- ผู้กู้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจาก ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสมาชิกได้ดำเนินกิจการของตนเองด้วยเทคนิควิธีที่ดี คือ มีการวางแผนระบบการทำงานที่ดีขึ้น

ข) ผลกระทบโดยอ้อม

- ผู้กู้มีการพึ่งตนเองสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น

- การกลับคืนถิ่นของประชาชนจากที่เคยอพยพไปทำงานต่างถิ่น ก็มีบางส่วนที่ได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเอง

ผลการทดลองวิธีใหม่พบว่า สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปแล้วไม่ได้นำเงินไปทดลองประกอบอาชีพในรูปแบบใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ เนื่องจากสมาชิกได้กู้ยืมเงินไปเพื่อเป็นทุนสมทบกับทุนเดิมของตนเองเพื่อประกอบอาชีพหลักที่เคยทำมาก่อนแล้ว ดังนั้นสมาชิกจึงไม่คิดที่จะประกอบกิจการใหม่ๆ เพราะอาชีพเดิมเงินลงทุนก็ไม่เพียงพอแล้ว ถ้าจะไปทดลองวิธีการใหม่ๆ อีกเงินนั้นก็จะต้องใช้จ่ายในจำนวนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนจึงไม่คิดที่จะทดลองวิธีการใหม่ อีกทั้งสมาชิกไม่ค่อยได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าประกอบธุรกิจอะไรจึงจะประสบความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพใหม่ๆ หรือการประกอบธุรกิจใหม่ๆ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกไม่กล้าที่จะลงทุน

#### 4.4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

1) จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ เลี้ยงสัตว์ สรุปได้ดังนี้อาชีพเลี้ยงวัว ปล่อยให้เข้าที่คอก ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมมาจากกองทุนและเงินทุนเดิมของสมาชิกที่กู้ยืม กำลังทำงานของสมาชิก กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผน เตรียมสถานที่ หาวัตถุดิบที่ดี มีการหาตลาดรองรับ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกมีรายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งของ, มีความพึงพอใจ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

2) อาชีพเลี้ยงสุกร ปล่อยให้เข้าที่คอก ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน, กำลังทำงาน, เทคนิควิธีการทำงานที่ดี กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผนจัดเตรียมโรงเรือนและสถานที่เลี้ยงให้พร้อม, ซึ่งถูกห่มโดยเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพและศึกษาวิธีเลี้ยงที่ดีพร้อมทั้งได้ตลาดไว้รองรับผลผลิตของสมาชิก ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกได้เป็นเงิน, มีความพึงพอใจในการผลิต สดรายจ่ายภายในครอบครัว ทำให้ไม่เกิดการว่างงานในชุมชน

#### 4.5 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน

1) ผลที่เกิดจากการเสนอโครงการของสมาชิกที่กู้ยืมเงินพบว่า สมาชิกรู้จักการเขียนโครงการที่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดเอาไว้และทำให้คณะกรรมการได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของสมาชิกว่าต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพในด้านใดบ้าง

2) ผลที่เกิดจาก การทำสัญญากู้ยืมระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก พบว่า สมาชิกได้ทำสัญญากู้ยืมเงินนั้น มีความตระหนักและคิดอยู่เสมอว่าตนเองมีข้อผูกพันกับกองทุนหมู่บ้านอย่างไร เมื่อครบวาระการชำระหนี้ต้องนำทุนเดิมพร้อมดอกเบี้ยไปชำระหนี้ตามที่ตนเองได้ทำสัญญาเอาไว้กับคณะกรรมการกองทุน

3) ผลผลิตที่เกิดจากรายได้ของสมาชิกพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ ทำให้รายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้ รายได้ที่ได้รับสมาชิกได้รับเป็นเงินและเป็นสิ่งของ

#### 4.6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

##### 1) การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า มีเงินกองทุน 1 ล้านบาท สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดยมีผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านและมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างรายได้ มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนในหมู่บ้านและมีสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนมี 76 ราย ยอดคงเหลือของกองทุน 163,000 บาท เพื่อกันไว้เป็นเงินให้สมาชิกกู้ฉุกเฉิน

1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ชาย 8 คน หญิง 7 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนด้วยความโปร่งใสระเบียบการบริหารกองทุนให้อยู่ภายในกรอบของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนมีการประชุมคณะกรรมการสม่ำเสมอ มีการรับสมาชิก มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันการตัดสินใจจะพิจารณาจากการเสนอโครงการของสมาชิกว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด มีการจัดสรรผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากสมาชิกที่ชำระเงินคืนเมื่อครบกำหนด

#### ตารางที่ 4.16 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุดที่ 1

รายชื่อ	หน้าที่
1. นายประดิษฐ์ ศรีเพ็ชร	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นางหนูพิช ศรีเมือง	รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นางพยอม หมั่นจิตต์	เหรัญญิก
4. นางละเอียด เพ็ชร์ชัย	ผู้ช่วยเหรัญญิก
5. นางสุวรรณ ลาจันท์ก	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นายสุระ นิมจันท์ก	เลขาประธาน
7. นางพยอม ผ่องสูงเนิน	กรรมการ
8. นายทองดี แอบจันท์ก	กรรมการ
9. นางบา ทนาฤทธิ์	กรรมการ

10. นายสนั่น สนสูงเนิน	กรรมการ
11. นายประยงค์ ปลิวจันทิก	กรรมการ
12. นางนลิน ศรีจันทิก	กรรมการ
13. นางคำเสียน นิลจันทิก	กรรมการ
14. นายทองสุข หล่มจันทิก	กรรมการ
15. นายสุทธิ ศรีสูงเนิน	กรรมการ
รวม 15 คน	

จากตารางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกกองทุน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์

ตารางที่ 4.17 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุดที่ 2

รายชื่อ	หน้าที่
1. นายประยงค์ ปลิวจันทิก	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นายประดิษฐ์ ศรีเพ็ชร	รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นางพยอม หมั่นจิตต์	เหรัญญิก
4. นางละเอียด เพี้ยชัย	ผู้ช่วยเหรัญญิก
5. นางสุวรรณ ลาจันทิก	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นายสุระ นุ่มจันทิก	เลขาประธาน
7. นางเข็มพร เพี้ยชัย	กรรมการ
8. นายทองดี แอบจันทิก	กรรมการ
9. นายขันติ ศรีสูงเนิน	กรรมการ
10. นายสนั่น สนสูงเนิน	กรรมการ
11. นางนลิน ศรีจันทิก	กรรมการ
12. นางคำเสียน นิลจันทิก	กรรมการ
13. นายสุทธิ ศรีสูงเนิน	กรรมการ
14. นางอำภา ศรีจันทิก	กรรมการ
15. นางเจตสุทิน วงศ์ภักดี	กรรมการ
รวม 15 คน	

สรุปจากตารางที่ 4.17 คณะกรรมการกองทุนได้มีการเปลี่ยนแปลงการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2545ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านโดยมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้

ตารางที่ 4.18 รายชื่อสมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้าน

ชื่อผู้กู้	โครงการ	วันที่ กู้	จำนวน เงินที่กู้	จำนวน เงินที่ ชำระ	อัตรา ค/บ ต่อปี	เงินต้นพร้อม ดอกเบี้ย
หญิงม เว็ดขุนทด	ค้าขาย	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
บุญรัตน์ มาธงชัย	ค้าขาย	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นิภาพร มั่งจันทิก	ค้าขาย	23 ต.ค.44	5,000	5,000	300	5,300
เสกสรร นิลจันทิก	ซื้อจักรเย็บผ้า	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
สุนตติ ภูสิงหา	จักรอุตสาหกรรม	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
ประยูร ผ่องสูงเนิน	ซื้อจักรเย็บผ้า	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
ประมัย แอบจันทิก	ซื้อจักรเย็บผ้า	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
ประสวง มั่งจันทิก	ซื้อจักร,ของจำ	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
สมศักดิ์ กุ่มสุวรรณ	จักรอุตสาหกรรม	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นางคัน เกิดนอก	จักรอุตสาหกรรม	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
นางประสงค์ ศรีเมือง	ซื้อโคแม่พันธุ์	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
นายวิระพันธ์ น้อมจันทิก	ซื้อโคเลี้ยง	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
นายสุวรรณ ลาจันทิก	ซื้อวัวแม่เพิ่ม	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นางเจตสุทิน วงศ์ภักดี	ซื้อโคแม่พันธุ์	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นางเข็มพร เพ็ชร์ชัย	ซื้อโคแม่พันธุ์	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นายแซม เพ็ชร์ชัย	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นายสุตใจ ศรีจันทิก	ซื้อโคแม่พันธุ์	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
นางสมแปง ผ่องสูงเนิน	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นางหวาน เภมรกุล	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
นางระเบียบ หุติย์	ซื้อวัวแม่	23 ต.ค.44	8,000	8,000	480	8,480
นางสำองศ์ สุตใจ	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
นายจ่าปี ค้างชัย	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	12,000	12,000	720	12,720
นายสนั่น สานสูงเนิน	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
นางระออง รุมจันทิก	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
นายไพวัลย์ พึ่งพม	ซื้อโคแม่พันธุ์	23 ต.ค.44	10,000	10,000	พืช	10,600
นายสุवार โคจันทิก	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	7,000	7,000		7,420
นางพัลลภ ยัมมาสูงเนิน	ซื้อวัว	23 ต.ค.44	20,000	20,000		21,200



ทองหนัก ปางเลิศ	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
งี่ยม น้อมจันทิก	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งสมใจ ดังตา	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	20,000	20,000	1,200	21,200
งเพียงไกล ฟองสูงเนิน	ชื้อวัว	10 ต.ค.44	20,000	20,000	1,200	21,200
งพชร ศรีเพ็ชร	ชื้อวัวพื้นบ้าน	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งโรมรัฐ พลศักดิ์	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	20,000	20,000	600	20,600
งสมบูรณ์ ศรีจันทิก	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	20,000	20,000	1,200	21,200
งราตรี แจกจันทิก	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	10,000	5,000	300	5,300
				5,000	300	5,300
ง.สุณี เชื้อจันทิก	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งคำตัน เพี้ยชัย	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งสุทัศน์ กันจันทิก	ชื้อวัวแม่พันธ์	23 ต.ค.44	20,000	20,000	1,200	21,200
งลำภา สมพงษ์	ชื้อวัว	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
งสารัตน์ เตียนจันทิก	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	5,000	5,000	300	5,300
งแต่้ออน เพี้ยชัย	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	720	17,200
งประยูร ศรีเพ็ชร	ชื้อหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งเบน รำพันดุง	ชื้อหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งชิต อักษรวงศิลป์	เลี้ยงสุกรขุน	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,900
งละมูล อุดสูงเนิน	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งทองจันทร์ ดินจันทิก	เลี้ยงหมูเนื้อ	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
ง.ส.สมศรี เพี้ยสูงเนิน	เลี้ยงสุกร	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งอุทัย ทนาฤทธิ์	เลี้ยงสุกร	23 ต.ค.44	15,000	15,000	900	15,600
ง.ส.เกตุรินทร์ กลิ่นสูงเนิน	เลี้ยงสุกร	23 ต.ค.44	8,000	4,000	240	4,240
				4,000	240	4,240
งทองสุก หลิมจันทิก	เลี้ยงแม่พันธ์หมู	23 ต.ค.44	6,000	6,000	360	6,360
งสุทติ ศรีสูงเนิน	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งจำเพาะ ลิมลังการณ	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งขุภา เหมหาญฤทธิ์	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งประณีต จาดจันทิก	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	10,000	10,000	600	10,600
งบาง ใจหาญ	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	8,000	8,000	480	8,480
งสรายุทธ ท่วมสูงเนิน	เลี้ยงหมู	23 ต.ค.44	7,000	7,000	420	7,420
งอนันต์ ดินจันทิก	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.44	8,000	8,000	480	8,480

ชื่อผู้กู้	โครงการ	วันที่ กู้	จำนวน เงินที่กู้	ชำระ งวดที่	วันที่ชำระ	จำนวน เงินที่ ชำระ	อัตรา ค/บ ต่อปี	เงินต้น พร้อม ดอกเบี้ย
ยชานาญ เข็มจันทิก	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยอมา ศรีจันทิก	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ย.สยงค์ เพี้ยซ้าย	เลี้ยงไก่บ้าน	23 ต.ค.45	3,000	1	30 ก.ย.45	3,000	180	3,180
ยชันทิ ศรีสูงเนิน	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.45	15,000	1	30 ก.ย.45	15,000	900	15,900
ยรักชาติ ตอนสูงเนิน	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยพูนศรี ศรีจันทิก	แปรรูปอาหาร	23 ต.ค.45	5,000	1	30 ก.ย.45	5,000	300	5,300
ยพวง นาดนา	เลี้ยงไก่	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยบัวทิพย์ ศรีเพ็ชร	ทำน้ำดื่ม	23 ต.ค.45	5,000	1	30 ก.ย.45	5,000	300	5,300
ยเสงี่ยม ซอสูงเนิน	เลี้ยงปลา	23 ต.ค.45	5,000	1	30 ก.ย.45	5,000	300	5,300
ยกุมาร ทิพย์สูงเนิน	ซื้อเครื่องปั้นเป็ง	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยสงวน จรจันทิก	ซื้อเครื่องปั้นเป็ง	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยมณี ศรีจันทิก	ซื้อเครื่องปั้นเป็ง	23 ต.ค.45	15,000	1	30 ก.ย.45	15,000	900	15,900
ย.สุต คำลอน	ซื้อวัวพันธ์	10 ต.ค.45	5,000	1	10 พ.ย.45	500	30	530
				2	10 ธ.ค.45	500	30	530
				3	10 ม.ค.45	500	30	530
				4	10 ก.พ.45	500	30	530
				5	10 มี.ค.45	500	30	530
				6	10 เม.ย.45	500	30	530
				7	10 พ.ค.45	500	30	530
				8	10 มิ.ย.45	500	30	530
				9	10 ก.ค.45	500	30	530
				10	10 ส.ค.45	500	30	530
ยงนลิน ศรีจันทิก	-	10 ต.ค.45	15,000	1	30 ก.ค.45	15,000	900	15,900
ยธานี เพี้ยซ้าย	ซื้อสุกร	23 ต.ค.45	15,000	1	30 ก.ย.45	15,000	900	15,900
ยสำราญ พันจันทิก	-	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยไพไลศ ศรีจันทิก	-	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600
ยจิต มิ่งจันทิก	-	23 ต.ค.45	15,000	1	30 ก.ย.45	15,000	900	15,900
ยหอม ลาดจันทิก	-	23 ต.ค.45	10,000	1	30 ก.ย.45	10,000	600	10,600

จากตารางที่ 4.18 จากตารางสรุปได้ว่าผู้มีส่วนใหญ่ได้ทำการกู้เงินเพื่อไปลงทุนในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่มากกว่าการเลี้ยงไก่ เลี้ยงวัว การเลี้ยงสุกร เป็นต้น

กระบวนการในการทำบัญชี จากการสัมภาษณ์ นางพยอม หมั่นจิตต์ ซึ่งเป็นเหรียญิกกองทุนหมู่บ้าน และการศึกษาจากเอกสารพบว่าบัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่มคือ

1. ทะเบียนงบรายได้ – ค่าใช้จ่ายกองทุนหมู่บ้าน
2. ทะเบียนงบดุล กองทุนหมู่บ้าน
3. สมุดบัญชีรายรับ
4. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุนหมู่บ้าน
5. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ ค่าหุ้นและเงินรับฝากรายตัว
6. ทะเบียนคุมค่าของเงินกองทุนหมู่บ้าน
7. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
8. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้นและบริจาค
9. ทะเบียนรายรับ-รายจ่ายของกองทุน

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนและสมาชิกก็นำหลักการนี้มาใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพของสมาชิก ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้สมาชิกเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกกองทุนทุกคน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืม สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ สมาชิกแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองและคำนึงถึงการบริโภคที่มีตลาดรองรับอย่างมั่นคง

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า มีจำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้น มีจำนวนประชากรทั้งหมด 573 คน ชาย 361 หญิง 392 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ปัจจุบันสมาชิคนำเงินไปประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกพืช , เลี้ยงสัตว์จำนวน นอกจากนี้ยังมีอาชีพด้านอื่น ๆ คือ อาชีพค้าขาย สมาชิกได้ดำเนินกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

2) ปัจจัยด้านบวก พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ชาวบ้านภายในหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมจำนวนสมาชิกในสิ่งของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดภายในหมู่บ้าน มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้านภายในหมู่บ้านมีกลุ่มองค์กรเกิดขึ้น จำนวน 4 กลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มฉาปณกิจ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มดอกไม้เงิน เป็นต้น

3) ปัจจัยการผลิตด้านลบ พบว่าความพึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน ภายในหมู่บ้านมีสมาชิกบางส่วนไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน ยังไม่ถึงเวลาการชำระเงินคืนจึงไม่สามารถที่จะสรุปได้ว่าจะไม่มีการกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันมีการจำหน่ายผลผลิตของผู้ประกอบการอาชีพเสริม สมาชิกมีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

### 3. ความเข้มแข็งของชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า

- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง
- สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับมาก
- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก
- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา อยู่ใน ระดับมาก
- สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่
- สมาชิกภายในหมู่บ้านอยู่อาศัยรวมกันเป็นปึกแผ่น
- สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

#### 5.1 สรุปและอภิปราย

จากการติดตามผลดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านบ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความ

รับผิดชอบต่อเงินกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน

- 4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
- 5) ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้

โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน

6) สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

7) สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงิน เพิ่มมากขึ้น

8) ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านหนองกกลาง

#### 5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต. สีคิ้ว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

1) การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต. สีคิ้ว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา กลางเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

2) การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน .สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีการจัดโครงสร้างองค์กร อย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน

3) โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจน ช่วยให้ระบบการบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ

4) การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต. บ้านหัน อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนาจัดกิจกรรมต่างๆที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก เพื่อการเรียนรู้ต่อไป

5) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มเย็บผ้าจักอุตสาหกรรม ฯลฯ

6) การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านบ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

## 5.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

### ปัจจัยด้านบวก

1) ประสบการณ์การประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2) เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

3) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 76 คน จากจำนวนครัวเรือน 162 ครอบครั้ว ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ

4) สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้น รู้จักการออมเงิน เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

### ปัจจัยด้านลบ

1) ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2) สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติให้กู้เงินได้จำนวนน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ในการจัดเวทีประชุมเท่าใดนัก

3) สมาชิกบางรายมีงานที่ต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า เก็บเงินฝากส่งจะจากสมาชิกได้ไม่ครบตามกำหนดเวลา

4) คณะกรรมการกองทุนบางคนขาดความรู้ ในการบริหารจัดการกองทุน และการทำบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักจึงตกเป็นของประธานและเหรัญญิก ทำให้ระบบการบริหารกองทุน มีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน บางครั้งคณะกรรมการได้ขอความช่วยเหลือจากบัณฑิตกองทุนให้ช่วยจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงระดับหนึ่ง

### 5.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านบ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ได้จัดตั้งสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอผ้า และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงวัว โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนนี้แล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ทำให้กลุ่มองค์กร มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น เป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

### 5.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านบ้านหัน หมู่ 1 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตน

เองและครอบครัวได้ อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีความสุข ร่มเย็น อยู่กันอย่างมีสันติ

### 5.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

1) ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่างๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่างๆ สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

3) ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนะอยากให้เกิดกองทุนที่มั่นคง มีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

## 5.3 ข้อเสนอแนะ

### 5.3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

1) วงเงินที่อนุมัติให้กู้ สูงสุดไม่ควรเกิน 20,000 บาท จากระเบียบกองทุนที่อนุมัติให้กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท เนื่องจากสมาชิกบางรายหากกู้เงินไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจสูญ

2) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มีการจัดสรรปันผลค่าหุ้นคืนแก่สมาชิกมากเกินไปคือ40% ควรจัดสรรคืนเพียง 30% โดยที่เหลือนำไปจัดสรรเพื่อสาธารณประโยชน์

### 5.3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1) คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุนโดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ



3) ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะเหรียญกษาปณ์และเลานูการ ควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และ เป็นการจัดระบบบัญชี ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุน

### 5.3.3 ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอโครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

2) สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

4) สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

### 5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) สาเหตุความล้มเหลวของกองทุนหมู่บ้าน

2) ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาท เข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน

3) ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

4) ควรยกย่องกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการกองทุน จนประสบความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม

5) อาชีพใหม่ที่อาจเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

### บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. (2544). ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือกช.2 กรุงเทพฯ:เพิ่มเสริมกิจ
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท.(2544).แบบประเมินผลและเทียบเป้าหมาย ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน ราษฎรหมู่บ้านหรือจปฐ.2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
- เฉลี่ยว บุรีภักดีและคณะ.(2545).ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.นนทบุรี:เอส.อาร์.พรีนติ้งแมส โปร-ดักส์.
- เฉลี่ยว บุรีภักดีและคณะ.(2545).ชุดวิชาสารนิพนธ์.นนทบุรี:เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมส โปร-ดักส์.
- วราพร รชชุศิริ.(22543).การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านมะเกลือใหม่ ตำบลพะวงด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐ-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์กรมวศศึกษาธิการ. (4 มกราคม 2545). กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและประเมินโครงการ.มติชนรายวัน : 18.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ. กรุงเทพฯ: สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).
- คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อการเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสี่คิ้ว.(2544).เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงการปฏิบัติตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. มปท.
- สำนักงานสาธารณสุข.(2540). บัญชี 8 หรือข้อมูลสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดนครราชสีมา. มปท.
- อลิชัย พันธเสนและคณะ. (2545).ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน.กรุงเทพฯ:ศรีสยามพรีนติ้งแอนท์ แพคค์.